Opis programa diplomskog ispita

Čuljak, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Music Academy / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:109549

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

IVANA ČULJAK

OPIS PROGRAMA DIPLOMSKOG ISPITA

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

OPIS PROGRAMA DIPLOMSKOG ISPITA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: nasl. doc. art. Martin Draušnik

Student: Ivana Čuljak

Odsjek: VI. odsjek

Smjer: Violina

Ak. god. 2017/2018

ZAGREB, 2018.

DIPLOMSKI RAD ODOBRIO MENTOR

nasl. doc. art. Martin Draušnik

_____
(potpis)

U Zagrebu, _____

Diplomski rad obranjen_____

Ocjena _____

POVJERENSTVO:

1._____

2._____

3._____

4._____

5._____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE AKADEMIJE

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se opisom programa mog diplomskog koncerta. Rad je podijeljen na više poglavlja u kojima ću sažeto obraditi karakteristike skladatelja, te opis skladbi koje ću izvoditi na diplomskom ispitu u obliku opširne programske knjižice.

Ključne riječi: diplomski rad, programska knjižica, violina

ABSTRACT

This paper deals with the description of my graduate concert. The paper is divided in chapters in wich I will give insight into composers characteristics and description of the pieces I will preform in my graduate concert, all written in form of lenghtly program notes.

Key words: thesis, program notes, violin

SADRŽAJ

1.	Uvod	1
2.	J. S. Bach; druga partita za solo violinu u d-molu, BWV 1004	2
	2.1. Chaconne	3
3.	W. A. Mozart	5
	3.1. Koncert za violinu i orkestar u G-duru, br.3, K.216; Adagio, Rondeau	6
4.	J. Brahms	7
	4.1. Sonata za violinu i klavir u d-molu, br.3, op.108	8
5.	P. I. Čajkovski	10
	5.1. Koncert za violinu i orkestar u D-duru, op.35	12
	5.2. Souvenir d'un lieu cher,op.42: Scherzo	14
6.	P. Dešpalj	15
	6.1. Romantični intermezzo	16
7.	Zaključak	17
8.	Literatura	18

UVOD

Na diplomskom koncertu izvoditi ću djela pet skladatelja od kojih dvojica pripadaju razdoblju romantizma, jedan razdoblju baroka, jedan razdoblju klasicizma i jedan XX. stoljeću. U ovom radu fokus će biti na samom djelu, više nego na biografiji skladatelja. Također, umjesto harmonijske analize djela, iznijet ću svoje osobne doživljaje, mišljenja, te činjenice o samim djelima, te njihov osobni značaj za skladatelja.

2. J. S. BACH: DRUGA PARTITA ZA SOLO VIOLINU

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750), njemački skladatelj i orguljaš baroknog razdoblja, smatra se jednim od najvećih skladatelja svih vremena. Kod Bacha je polifonija u cijelosti povezana sa melodijom. Dijatonika i kromatika su podjednako prisutne u njegovim djelima, iako kromatika u razdoblju baroka nije bila poznata prije Bacha. Ipak, Bach nikad nije izašao iz okvira tonaliteta. On je proširio izražajne mogućnosti glazbe korištenjem novih, do tada gotovo nepoznatih tonaliteta.

S druge strane, Bach ima teme veselih i zaigranih karaktera, oštrih ritmova, te se u njima najčešće oslanja na njemačku narodnu pjesmu. Bachove su skladbe organizirane po BWV brojevima, gdje BWV označava *Bach-Werke-Verzeichnis* - Katalog Bachovih djela.

Za života provedenog u Kötenu, J. S. Bach napisao je najviše instrumentalnih djela, među njima i *Sonate i partite za violinu solo BWV 1001-1006*. Tri sonate i tri partite predstavljaju jedan od vrhunaca violinskog umijeća i njihova vrijednost i danas predstavlja izazov violinistima. Sonate i partite za violinu solo od XVIII. stoljeća postaju važan dio u violinskoj pedagogiji, ali tek u drugoj polovici XIX. stoljeća postaju dio izvođačke prakse. To su remek djela s povijesnim značenjem u violinskoj tradiciji.

Njegova partita u d-molu za solo violinu napisana je između 1717. i 1720. godine, te je dio njegove zbirke *Sonate i partite za solo violinu.* Druga partita sadrži pet stavaka koji predstavljaju plesove baroknog doba, te su često navedeni po svojim francuskim imenima; *Allemande, Courante, Sarabande, Gigue* i *Chaconne.*

2.1. *Chaconne*

1.a *Chacconne,* Bachov rukopis

Chacconne, tal. *ciaccona,* dolazi od plesa poznatog u Španjolskoj 1600-ih godina. Popularan je bio među ženama i parovima, popraćen na kastanjetama. Bachova *Chacconna* kao posljednji stavak druge partite u d-molu, traje gotovo jednako kao prva četiri stavka, te se smatra jednom od zahtjevnijih skladbi za solo violinu.

Njemačka muzikologinja Helga Thoene je u svojoj knjizi *Ciaccona – Tanz oder Tombeau?* pretpostavila da je Bach u svojoj drugoj partiti, a posebno u zadnjem stavku, *Chacconne,* pisao o smrti svoje prve žene Marie Barbare Bach, koja je umrla istu godinu kada je partita završena. Helga Thoene iznosi da su njegove varijacije pune anksioznosti, spokoja, patnje, tuge i ljubavi. S druge strane, jedan od najcjenjenijih violinista Yehudi Menuhin, *Chacconnu* naziva najsvečanijom skladbom sa savršenom strukturom ikada napisanom za solo violinu.

Chaccconna ima 3 dijela. Ako promatramo odnos tonaliteta, prvi dio je u d-molu, drugi u D-duru i treći, sam kraj, je ponovljena glavna tema u d-molu. Neki smatraju da ima 2 dijela računajući D-dur kao drugi i posljednji dio.

Glavna tema *Chacconne* traje četiri takta, kratka i jednostavna dovoljno da je Bach izveo preko 20 varijacija iz glavne teme. Od strogog i zapovjednog raspoloženja na početku, Bach postupno povećava složenost njegove teme koristeći razne skladateljske tehnike. Česte su brze pasaže i brzi dijelovi sa raznim intervalskim skokovima koji zahtijevaju mnogo spretnosti od izvođača.

U prvoj varijaciji glavnu temu iznosi punktacijama, popraćenu sljedećom varijacijom također u punktiranom ritmu, a nakon toga još jednom u višem registru međutim sa drukčijom linijom basa. Sljedeće varijacije ritmički umanjuje prvo osminkama pa šesnaestinkama, zatim dodaje i kromatiku i tako se do kraja igra sa svim skladateljskim tehnikama, na jedan povezan i jednostavan način. Svaka varijacija ima elemente harmonije glavne teme i to čini formu cijele *Chaconne*.

Bach također nameće promjene u emocionalnom intenzitetu, budući da neke varijacije dominiraju dugim notama i akordima koji su usmjereni prema vrhuncu fraze, a nakon toga uslijedi varijacija suprotnog karaktera.

2. W.A. MOZART

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) – "Čudo od djeteta". Dječak koji je prije poznavao note nego slova i koji je već s tri godine počeo skladati jednostavne pjesmice, a sa pet održavati samostalne koncerte. Austrijski skladatelj, violinist, violist i dirigent, zasigurno jedno od najvećih imena klasicizma, ostavio je upečatljiv trag na klasičnu glazbu.

Mozartova glazba predstavlja prototip primjera klasičnog stila. U vrijeme kad je Mozart skladao, u Europi je dominirao galantni stil, reakcija koja se razvila protiv velike zamršenosti baroka. U Londonu i Italiji galantni stil bio je u usponu: jednostavna, lagana muzika uz obaveznu upotrebu kadence, stavljanje naglaska na toniku, dominantu i subdominantu, simetrične fraze i jasno izražene podjele stavaka.

W. A. Mozarta smatra se virtuozom na instrumentima s tipkama, ali svestrani skladatelj, bio je i virtuoz na violini, te stoga ne čudi da su brojna djela posvećena upravo tom instrumentu. Iste godine kada je Mozart rođen, njegov otac, Leopold Mozart izdaje *Traktat o osnovnim principima violinske škole,* te ga odmalena potiče i ohrabruje na sviranje violine. U jednom pismu otac ga hvali kako ni sam nije svjestan koliko je dobar svirač violine. Ostatak svijeta se slagao s L. Mozartom, pa je tako W. A. Mozart s trinaest godina dobio poziciju koncert majstora u Salzburškom dvorskom orkestru. U to doba sklada pet violinskih koncerata.

Pet koncerata za violinu skladao je na početku svojih 20-ih godina, kada je još s ocem putovao Europom. Mozartovi violinski koncerti ističu se ljepotom melodije i spretnošću uporabe ekspresivnih i tehničkih karakteristika instrumenta, odišu lakoćom i virtuoznošću, iako je za izvedbu samog djela potreba velika tehnička spretnost.

3.1. Koncert za violinu i orkestar u G-duru, br.3, K.216

Adagio, Rondeau

Za vrijeme svoj boravka u Salzburgu 1775. godine, Mozart je napisao pet koncerata za violinu i orkestar. Svih pet koncerata prate istu strukturu: prvi stavak je u sonatnom obliku s dvostrukom ekspozicijom, prvu iznosi orkestar, a drugu solist. Drugi je stavak također u sonatnom obliku, iako nekad u obliku pjesme. U drugom stavku Mozart daje prostora za kadencu prije završne rečenice, dok posljednji stavak ostavlja bez dužih kadenci i piše ga u obliku ronda.

Treći koncert u G-duru se nekad nazivao *"Strasbourg concerto"* jer je jedan od njegovih interludija[1] temeljen na mađarskoj narodnoj melodiji koja se naziva *"Strassburger"*.

Drugi stavak, *Adagio,* je u obliku pjesme (A-B-A) i napisan je u D-duru. Orkestar započinje glavnu temu, a zatim ju iznosi violina za oktavu više. Puhači imaju plesni motiv u A-duru koji zatim naslijedi violina, te iznese glavnu temu u A-duru, modulira u b-mol i vrati se u A-dur. Nakon kadence violina iznosi opet glavnu temu u D-duru kao završnu rečenicu stavka. U drugom stavku svog koncerta u G-duru, na jednoj probi, Mozart je tražio da se oboe zamijene flautama. Htio je dobiti blažu i nježniju boju za taj stavak. Kod violina je tražio da sviraju sordinom, dok violončelisti sviraju *pizzicato.*

Treći stavak je u obliku ronda i nosi dio sa mađarskom narodnom melodijom, a u sredini stavka Mozart ubacuje *Adagio* u g-molu nakon čega se opet vraća u *Allegro*, te u tom karakteru završava stavak.

[1] interludij (lat.), međuigra; instrumentalni odlomak umetnut među dijelove veće vokalno-instrumentalne ili glazb.-scenske skladbe.

4. JOHANNES BRAHMS

Johannes Brahms (1833 – 1897) bio je njemački skladatelj i pijanist rođen u Hamburgu. Njegova reputacija i status kao skladatelj je bila tolika da su ga znali zajedno sa J. S. Bachom i L. van Beethovenom svrstavati u tzv. grupu ''Three Bs'', što je prvi izjavio cijenjeni njemački dirigent 19-og stoljeća Hans von Bülow.

Većinu svog života proveo je u Beču kao dirigent Bečke pjevačke akademije i kao klavirist. Držao je koncerte po Austrougarskoj, Švicarskoj, Danskoj i Nizozemskoj na kojima je izvodio vlastita djela. Jedno vrijeme vodio je koncerte Bečkog društva prijatelja glazbe, ali postepeno shvaća da mu te obaveze sve više ometaju stvaralački rad i da ne odgovaraju njegovim potrebama. 1875. godine napušta Beč i djeluje kao slobodan umjetnik koji živi od prihoda od svog stvaralačkog rada, te odbija bilo kakva druga namještenja.

Brahms je skladao za simfonijski orkestar, komorne ansamble, klavir, glas i zbor. Radio je s nekim od vodećih izvođača svoga vremena, uključujući pijanisticu Claru Schumann i violinista Josepha Joachima. Mnoga su njegova djela postala sastavni dio suvremenog koncertnog repertoara. Beskompromisni perfekcionist, Brahms je uništio neka svoja djela i ostavio druga neobjavljenima.

Brahms je bio pod utjecajem narodne glazbe, koristio je klasične oblike u svim svojim djelima poput simfonija i koncerata, stavke je često pisao u sonatnom obliku, a najveća njegova karakteristika je bila ritamska pulsacija i kompleksnost, uključujući sinkope i hemiole.

4.1. Sonata za violinu i klavir u d-molu, br.3, op.108

Brahms je započeo svoju sonatu za glasovir i violinu br. 3 u d-molu, op. 108 gotovo odmah nakon završetka Sonate br. 2 u A-duru, Op. 100 za vrijeme odmora u Švicarskoj na Thunskom jezeru u ljeto 1886. godine. Dvije godine sonatu je držao po strani i dovršio ju tek kad se 1888. godine vratio na Thunsko jezero za još jedan godišnji odmor.

Sonata u d-molu je posljednja Brahmsova sonata za violinu, skladana između 1886. i 1888. godine. Za razliku od prethodne dvije sonate, ova sonata ima četiri stavka. Posvećena je njegovom prijatelju i kolegi, dirigentu Hansu von Bülowu, a premijerno ju je izveo u Budimpešti 1888. godine zajedno sa violinistom Eugenon Huberom.

Početak sonate donosi lirska melodija na violini, praćena sinkopiranim razdvojenim oktavama na klaviru. Ta dva motiva provlače se kroz cijeli stavak, kako u prvoj, tako u drugoj temi. Neposredno nakon što violina iznese temu, nastupa klavir, posredno snažnim i virtuoznim, herojskim likom, kad se violina mora suprotstaviti u sinkopama. Drugu temu *allegra*, romantičnu, izražajnu melodiju u F-duru iznosi klavir, a violina prati jednostavnom arpeggiranom pratnjom. U razvojnom dijelu violina predstavlja glavnu temu, a posebnu pažnju skladanja uzima pratnja klavira sa pedalnim tonom na dominanti, koju pijanist održava u lijevoj ruci za cijelo vrijeme trajanja razvojnog dijela. Vrhunac stavka se događa kada Brahms iznenada piše *subito forte,* tri unisona akorda koji iznenadno moduliraju u fis-mol. Nakon virtuoznog dijela, violina i klavir se vraćaju prvoj temi u osnovnom d-mol tonalitetu.

Drugi stavak, *Adagio,* je nježna i lirska *cavatina* [2] u kojoj glavnu ulogu ima violina, a klavir se svodi na ulogu pratitelja. Karakter je romantičan i nostalgičan, sve do modulacije i *crescenda* kojim stavak postepeno i strpljivo dolazi do svog vrhunca. Nakon kulminacije intenzitet pada i stavak odlazi u ništavilo.

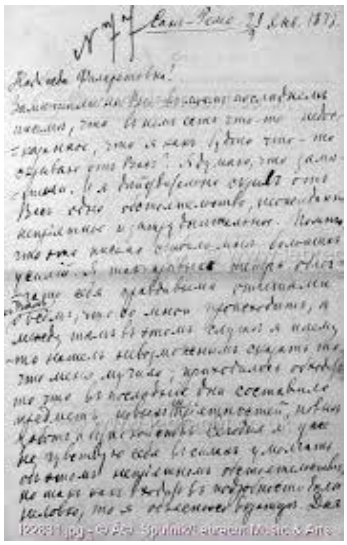
[2] cavatina (lat.), u operama i oratorijima 18. i 19. st., lirski solistički napjev s instrumentalnom pratnjom, srodan ariji.

Za razliku od drugog, u trećem stavku, *Un poco presto e con sentimento,* glavnu ulogu preuzima klavir, barem na početku stavka, kad violina prati glavnu temu u akordima. Nakon toga izjavu teme preuzima violina, a melodijski fragmenti iz prethodnih pratećih figura violine postaju dio melodije. Središnji dio stavka prekida violina i u potpunosti dolazi u središte pažnje. Klavir opet navodi glavnu temu, *sotto voce,* dok violina prati *pizzicato*. Kratka *coda* dovodi do nenametljivog završetka.

Presto agitato, četvrti i zadnji stavak sonate vraća se u osnovni d-mol tonalitet. Najvirtuozniji stavak ima sličnu strukturu kao i prvi stavak; s dvije suprotne teme povezane međusobno interludijima melodičnih fragmenata i modulacija. Nakon četverotaktnog uvoda klavira praćenog akordima na violini, instrumenti zamjenjuju uloge i violina navodi prvu temu u cijelosti, lirsku, ali olujnu i strastvenu melodiju. Kraj prve teme je nervozan, pun melodičnih fragmenata i oštrih dinamičkih kontrasta. Klavir tada izjavljuje, bez pratnje, drugu temu u C-duru. Ona je elegantna, jednostavna i mirna melodija. Stavak se kreće kroz nekoliko modulacija, što dovodi do izuzetnog interludija stavka; klavir iznosi pojednostavljenu inačicu prve teme, sporijeg tempa u *pianissisimu,* a violina ga prati sinkopiranim ritmom. Zajedno održavaju napetost i dovode stavak do vrhunca. Potpuni povratak na prvu temu dovodi do virtuoznog zaključka u d-molu.

5. PETAR ILJIČ ČAJKOVSKI

Ruski skladatelj i jedan od najvećih skladatelja romantizma, Petar Iljič Čajkovski, pojavio se u ruskoj carskoj glazbi istodobno sa skladateljima Novoruske škole, tzv. grupom Petorice[3].

Po svom glazbenom izrazu je kasni romantičar. Studirao je na petrogradskom Konzervatoriju, a predavao je harmoniju na Konzervatoriju u Moskvi i pisao glazbene kritike. Materijalnu neovisnost i boravak u inozemstvu omogućila mu je imućna ljubiteljica glazbe i umjetnosti Nadežda von Meck.

Iako se nikad nisu službeno upoznali, godišnje mu je slala određenu svotu novaca, a njihovo dopisivanje važan je izvor podataka o stvaralačkom radu i estetskim pogledima Čajkovskoga. Njihova komunikacija i prijateljstvo osnovano je na bogatoj korespondenciji, te su ta pisma[4] važan dokument skladateljeva života. Uzdržavala ga je sve do 1890. godine kada je bankrotirala.

Njegova najpopularnija djela obilježavaju bogate i melodične pasaže. Glazba Čajkovskog je postala poznata i voljena zbog izrazito ruskog karaktera, kao i zbog bogatih harmonija i melodija. Njegova su djela prožeta nacionalističkim narodnim melodijama i međunarodnim elementima. Poznat je po svojim melodioznim kompozicijama, koje je pisao otvorena srca, koristio impresivne harmonije i slikovite orkestracije. Upravo zbog svoje iskrenosti, uvijek je izazivao duboku emocionalnu reakciju publike.

[3] *Moćna gomilica ili Ruska petorica* je grupa skladatelja u Rusiji u XIX stoljeću, na čelu s M. A. Balakirevom i pod snažnim utjecajem glazbe M. Glinke. Željeli su skladati glazbu s elementima ruskog folklora, umjesto oslanjanja na europsku glazbenu tradiciju. Pripadnici Ruske petorice su još i Aleksandar Porfirjevič Borodin, Nikolaj Rimski-Korsakov, Modest Petrovič Musorgski i Cezar Antonovič Kjui.

[4] Pisma su izdana u Moskvi od 1934.-1936. u tri sveska

U ostavštini P. I. Čajkovskog nalazimo simfonije, balete, koncerte, suite, klavirske i komorne skladbe, pjesme i simfonijske radove programnog značaja, djela koja se i danas rado izvode na svjetskim pozornicama.

5.1. Koncert za violinu i orkestar u D-duru, op.35

Kao jedan od osnivača koncertantne glazbe u Rusiji, Čajkovski u svojim koncertima ističe bravurozne i virtuozne odlomke koje uključuje u samo tkivo koncerta ispunjavajući njima mostove između značajnih dijelova cjeline.

Koncert za violinu i orkestar u D-duru, op.35 započeo je u ožujku 1878. godine, a završio 11. travnja iste godine.

Sastoji se od tri stavka kao i većina koncerata*: I. Allegro moderato, II. Canzonetta: Andante i III. Finale: Allegro vivacissimo.*

Inspiraciju je pronašao nakon što je pobjegao od propalog braka. Putovao je po Francuskoj, Italiji i Švicarskoj, gdje se susreo sa svojim starim prijateljem, violinistom Josephom Kotekom. Zajedno su svirali *Španjolsku simfoniju u d-molu, op.21,* skladbu É. Laloa, što je Čajkovskog potaknulo da započne pisati svoj violinski koncert. Skice je dovršio za samo jedanaest dana, dok mu je za završetak koncerta trebalo dva tjedna.

Iako ga je Kotek savjetovao u pisanju *solo* dijela, Čajkovski je koncert posvetio slavnom Leopoldu Aueru. Međutim, kako Čajkovski nije bio violinist, bilo je razumljivo kada su Kotek i Auer odbacili zahtjev Čajkovskog da netko od njih izvede premijeru, tvrdeći da je djelo nemoguće izvesti zbog brojnih glissanda, trilera , skokova i disonanca.

Premijera je bila otkazana do prosinca 1881.godine kada je koncert premijerno izveo Adolph Brodsky zajedno sa Bečkom filharmonijom. Čajkovski je posvetu promijenio u službu Brodskog. Dok je dio publike bio oduševljen koncertom, poznati glazbeni kritičar Eduard Hanslick piše: *" “It gives us, for the first time, the hideous notion that there can be music which stinks to the ear.”,* aludirajući na to da Čajkovski pokušava biti genij bez pravog talenta i imalo ukusa.

Djelo je ispunjeno lirskom melodijom koja upućuje na slavensku i rusku narodnu pjesmu koja se često pojavljuje kod Čajkovskog. Unatoč poteškoćama solističkog dijela, violina se fokusira na iznošenje teme, a ne na predstavljanje čisto

tehničkih odlomaka. Druga tema prvog stavka često se navodi kao najbolja karakterizacija lirskog i romantičnog Čajkovskog.

Gotovo pretjerano izražajna *Canzonetta*[5] u dalekom i neočekivanom g-molu predstavlja drugi stavak. *Andante* je produžena pjesma, *Canzonetta*, pjesma bez riječi u kojoj čujemo nostalgičnost Čajkovskog, te njegovu čežnju za svojom Rusijom. Sve je čežnje ulio u melankoliju drugog stavka.

U živahnoj završnici najsnažniji je utjecaj narodnih motiva, kako u harmonijama, tako i u melodijama izgrađenim u šesnaestinkama.

Kao cjelina, koncert se pokazao kao jedan od najkreativnijih i najmanje pretencioznih djela Čajkovskog, te dokaz kako se pomoću glazbe mogao odvojiti od privatnih problema.

[5] (tal. canzonetta)glaz. pjesmica, mala pjesma; prvobitno: pjesmica u duhu narodne pjesme.

5.2. Souvenir d'un lieu cher: Scherzo

Souvenir d'un lieu cher ili u prijevodu *"Sjećanje na drago mjesto"* je ime za 3 komada Petra Iljiča Čajkovskog. Napisano 1878. godine u Švicarskoj, gdje je napisao i *Koncert za violinu i orkestar u d-molu.*

Djelo ima tri stavka: *Méditation, Scherzo* i *Mélodie. Méditation* je izvorno bila namijenjena za drugi stavak njegovog koncerta, ali je shvatio da je previše lagana za koncert, pa je odbacio i napisao *Canzonettu.*

U svibnju, u Rusiji započeo je djelo u tri dijela za violinu i glasovir, to je jedino što je napisao za te instrumente zajedno, osim *Valse-Scherza.*

Scherzo je napisan u obliku pjesme (ABA). Prvi i zadnji dio, kako i samo naziv stavka nalaže predstavlja igru, Čajkovski igru prezentira u triolama, s iznenadnim *sforzandima* na dobu. Drugi dio napisan je u mirnijem karakteru i njegov kraj približava ponovno javljanje igre, kada započinje zadnji dio, isti kao prvi.

Scherzo i Mélodie objavljeni su 1884. godine, a 1896. godine P.Jugerson [6] objavljuje kompletno djelo u aranžmanu ruskog skladatelja Aleksandra Glazunova koji djelo piše za orkestar i violinu, što je djelo učinilo poznatijim.

[6] Najpoznatiji izdavač glazbenih djela

6. PAVLE DEŠPALJ

Jedan od najznačajnih osoba glazbe XX. stoljeća u Hrvatskoj, nosi dirigent i violinist Pavle Dešpalj. Rođen na Korčuli 1934. godine, nakon završene škole u Zadru, 1925. godine upisuje studij kompozicije na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu koji završava 1960. godine u klasi prof. Stjepana Šuleka.

Osnivač je zadarskih Glazbenih večeri u sv. Donatu i Zadarskog komornog orkestrera. Dirigentsku karijeru krenuo je graditi godinu dana kasnije1962. kao šef dirigent Simfonijskog orkestra RTZ, te na toj poziciji djeluje do 1967. godine. Na Floridi djeluje kao dirigent i glazbeni ravnatelj Floridskog simfonijskog orkestra i Opere u Orlandu na Floridi. Od 1981. godine do 1986. godine djeluje kao šef dirigent Zagrebačke filharmonije. U razdoblju od 1987. do 1995. redoviti je profesor dirigiranja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a nakon toga dirigent je Tokyo Geidai filharmonije i profesor na Tokijskom nacionalnom sveučilištu. Djelovao je kao šef dirigent Hrvatskog komornog orkestra, Splitskog komornog orkestra, te je čest gost dirigent uglednih hrvatskih orkestara kao i Opere i Baleta HNK. 2010. godine postaje umjetnički vođa Mozartina (nedjeljnih matineja Simfonijskog orkestra RTV Slovenije).

Dobitnik je mnogih domaćih i inozemnih nagrada poput Porina, te član žirija međunarodnih dirigentskih natjecanja. Počasni je šef dirigent niza orkestara poput Simfonijskog orkestra HRT, Zagrebačke filharmonije, Dubrovačkog simfonijskog orkestra, Zadarskog komornog orkestra i doživotni je počasni šef dirigent Hrvatskog komornog orkestra.

6.1. Romantični intermezzo

Svoju genijalnost je uspio pokazati u svom *Romantičnom intermezzu*, koje je kako on kaže, *"nastalo u hodu"*, sasvim slučajno, ali očigledno uspješno.

Djelo je nastalo u studentskim danima, Dešpalj je tražio predah od zamornog studija, te se svirajući violinu, *Romantični intermezzo* samo dogodio. Publici se svidio, pa su neki čak tražili da se pratnja orkestrira, no Dešpalj nije htio, napisano je za violinu i klavir i baš tako treba zvučati.

Melankoličnu i jednostavnu melodiju iznosi violina, ta se tema ponovi 3 puta prije kulminacije i vrhunca, kojeg čine apoggiaturirani dvohvati u sinkopama. Nakon toga, Dešpalj ponovno sanjarski vraća prvu temu i završava pikardijskom tercom.

ZAKLJUČAK

7. LITERATURA

1. Keays, J., Violin Concerto in D major, op.35 https://www.redlandssymphony.com/pieces/violin-concerto-in-d-major-op-35
2. Nikolić, A., Sonate i partite za violinu solo Johanna Sebastiana Bacha BWV 1001-1006, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, 2010
3. Norris, G. i Frolova-Walker, M.; Tchaikovsky Pyotr Il'yich, Grove Music Online, ur. L. Macy http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/opr/t114/e6681?q=tschaikovsky&search=quick&pos=14&_start=1#firsthit
4. Popovic, M. Concerto for violin and orchestra, op.35, University of Adger, 2012. https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/138546/Oppgave%20Marina%20Popovic.pdf
5. Rushton, J., Mozart, Wolfgang Amadeus, Grove Music Online, ur. L. Macy http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/opr/t114/e4576?q=amadeus+mozart&search=quick&pos=3&_start=1#firsthit
6. Garden, E., Rubinstein, Anton Grigot'yevich, Grove Music Online, ur. L. Macy http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/24053
7. Henken, J. Violin Concerto No.3, K.216 http://www.laphil.com/philpedia/music/violin-concerto-no-1-k-207-wolfgang-amadeus-mozart
8. Kovačević, K., ur. Muzička enciklopedija, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1974.
9. Andreis, J., Povijest glazbe, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1976.

Notna izdanja

1. Bach, J. S. Sonaten und Partiten für Violine solo BWV 1001-1006, Wiener Urtext Edition, Beč, 2009.
2. Brahms, J., Sonaten für Klavier und Violine, G. Henle Verlag, München, 1995.
3. Čajkovski, P., Konzert für Violine und Orchester op.35, Edition Peters, Leipzig, 1980.
4. Dešpalj, P., Romantični intermezzo
5. Mozart, W. A., Violin concerto No.3, KV 216